

पेट्रोलियम पदार्थको स्वचालित मूल्य प्रणाली कार्यविधि, २०७९

नेपाल आयल निगमले नेपालभर सहज तथा सुलभ रूपमा र गुणस्तरीय पेट्रोलियम पदार्थको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउनको लागि पेट्रोलियम पदार्थको स्वचालित मूल्य प्रणाली कार्यविधि, २०७९ बनाई लागू गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपाल आयल निगम लिमिटेडको नियमावलीको नियम २२ को उपनियम (१४) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी निगमको सञ्चालक समितिले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यो कार्यविधिको नाम "पेट्रोलियम पदार्थको स्वचालित मूल्य प्रणाली कार्यविधि, २०७९" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

- (क) "आधार मूल्य" भन्नाले निगमबाट तत्काल बिक्री वितरण भइरहेको पेट्रोलियम पदार्थ, ग्यास तथा हवाई इन्धनको खुद्रा बिक्री मूल्य सम्झनु पर्छ।
- (ख) "उच्चतम तथा न्यूनतम मूल्य अन्तरसीमा अंक (Price Band)" भन्नाले खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्न निश्चित गरिएको उच्चतम तथा न्यूनतम प्रतिशतको अंक सम्झनु पर्छ।
- (ग) "कार्यकारी प्रमुख" भन्नाले निगमको प्रमुख भई काम काज गर्ने कार्यकारी व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
- (घ) "ग्यास" भन्नाले एल.पि. ग्यास (Liquefied Petroleum Gas) सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "निगम" भन्नाले नेपाल आयल निगम लिमिटेड सम्झनु पर्छ।
- (च) "परल मूल्य (Landed Cost)" भन्नाले खरिद मूल्यमा सरकारी राजस्व, ढुवानी खर्च, बीमा खर्च, प्राविधिक नोक्सानी, निगमको प्रशासकीय खर्च, ऋणको व्याज तथा अन्य खर्च जोडेर हुन आउने मूल्य सम्झनु पर्छ।
- (छ) "पेट्रोलियम पदार्थ" भन्नाले पेट्रोल, डिजेल र मट्टितेल सम्झनु पर्छ।
- (ज) "बिक्रेता" भन्नाले निगमले पेट्रोलियम पदार्थ बिक्री गर्न नियुक्त गरेका बिक्रेता तथा निगमले जारी गरेको प्रोडक्ट डेलिभरी अर्डर (पिडिओ) बाट कुनै पनि ग्यास उद्योगले ग्यास आयात गरी त्यस्तो ग्यास बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि त्यस्ता उद्योगले नियुक्त गरेका बिक्रेतालाई समेत सम्झनु पर्छ।
- (झ) "समिति" भन्नाले निगमको संचालक समिति सम्झनु पर्छ।
- (ञ) "स्वचालित मूल्य प्रणाली" भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यास र हवाई इन्धनको मूल्य निर्धारण गर्दा खरिद मूल्य, ढुवानी भाडा, सरकारी राजस्व तथा शुल्क, पूजीको लागत खर्च, मोज्दातको ब्याज खर्च, प्राविधिक नोक्सानी, प्रशासनिक खर्च, हास खर्च, डिलर कमिशन, बिमा खर्च, श्रृङ्केज तथा वर्किङ लस, डिलरको बीमा खर्च, नाफाको अंश लगायतका कुरालाई आधार मानी मूल्य तोक्ने कार्यलाई सम्झनु पर्छ।

३. स्थानको वर्गीकरण र खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्ने सुत्र: (१) पेट्रोलियम पदार्थको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि निगमको डिपो कार्यालय रहेको देहायका स्थानहरूलाई देहाय बमोजिम वर्गीकरण गरिएको छ:-

(क) पहिलो वर्गीकरण: विराटनगर, चारआली, अमलेखगञ्ज, वीरगञ्ज, जनकपुर, भैरहवा, नेपालगञ्ज, धनगढी वा निगमका तराई क्षेत्रका बिक्री बिन्दुहरू।

(ख) दोस्रो वर्गीकरण: पोखरा र दाङ।

(ग) तेस्रो वर्गीकरण: काठमाण्डौ, सुर्खेत र दिपायल।

(२) तेस्रो वर्गको लागि दफा ४ बमोजिमको आधारमा पेट्रोलियम पदार्थको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण हुनेछ।

(३) पहिलो वर्ग, दोस्रो वर्ग तथा तेस्रो वर्ग बीचको मूल्य अन्तर समितिले समय-समयमा तोके बमोजिम हुनेछ।

(४) प्रत्येक वर्गमा रहेका निगमका डिपो एवं बिक्री बिन्दुदेखि पन्ध्र किलो मीटर क्षेत्रभित्र लागू हुने गरी निगमले खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्नेछ।

४. पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको मूल्य निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिले नेपालभर पेट्रोलियम पदार्थ, हवाई इन्धन तथा ग्यासको बिक्री मूल्य आवश्यकता अनुसार निर्धारण गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा देहायका आधारमा गर्नु पर्नेछ:-

(क) नेपालमा आयात हुने पेट्रोलियम पदार्थ, हवाई इन्धन तथा ग्यासको बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा परल मूल्यको आधारमा गर्ने,

(ख) पेट्रोल र डिजेलको परल मूल्यमा कम्तीमा पाँच प्रतिशत र बढीमा पन्ध्र प्रतिशत नाफा राख्न सक्ने,

(ग) पेट्रोलियम पदार्थको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा उच्चतम मूल्य अन्तरसीमा (Maximum Price Band) भन्दा बढी हुन जाने भएमा खुद्रा बिक्री उच्चतम मूल्य अन्तरसीमा बमोजिम कायम गर्ने,

(घ) पेट्रोलियम पदार्थको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा न्यूनतम मूल्य अन्तरसीमा (Minimum Price Band) भन्दा बढी भई बचत हुन जाने भएमा खुद्रा बिक्री न्यूनतम मूल्य अन्तरसीमा अनुसार हुन जाने मूल्यलाई कायम गर्ने,

(ङ) एल.पी.ग्यासको मूल्य निर्धारण गर्दा घरायसी र औद्योगिक तथा व्यापारिक प्रयोजनको लागि छुट्टा छुट्टै मूल्य निर्धारण गर्न सक्ने,

(च) पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यास र हवाई इन्धनको मूल्य निर्धारण गर्दा खरिद मूल्य, ढुवानी भाडा, सीमा मूल्य, सरकारी राजस्व तथा शुल्क, पूजीको लागत खर्च, मोज्दातको व्याज खर्च, प्राविधिक नोक्सानी, प्रशासनिक खर्च, हास खर्च, डिलर कमिशन, बिमा खर्च, श्रृङ्केज तथा वर्किङ लस, डिलरको बीमा खर्च, नाफाको अंश लगायतका कुरालाई आधार लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (२) को आधार लिई कार्यकारी प्रमुखले पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य निर्धारण गर्न सक्नेछ। यसरी मूल्य निर्धारण गर्दा आधार मूल्यको दुई प्रतिशतसम्म अन्तरसीमा रहने गरी थोक तथा खुद्रा बिक्री मूल्य घटीबढी गर्न सक्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम समिति वा कार्यकारी प्रमुखले बिक्री मूल्य निर्धारण गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गर्दा दफा ५ बमोजिमको मूल्य निर्धारण उपसमितिको सिफारिसलाई आधार लिन सक्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम डिजेलको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण भए अनुरूप नै मट्टीतेलको थोक तथा खुद्रा बिक्री मूल्य समान हुने गरी कायम गर्नु पर्नेछ।

(६) स्वचालित मूल्य प्रणालीबाट मूल्य विश्लेषण गरी निर्धारण गर्दा प्रति लिटर खुद्रा बिक्री मूल्यको अन्त्यमा एक पैसादेखि पचास पैसासम्म आएमा पचास पैसा र एकाउन्न पैसादेखि उनान्सय पैसासम्म आएमा एक रुपैया हुने गरी शुन्यान्तर (Round Up) गर्नु पर्नेछ।

५. **मूल्य निर्धारण सिफारिस उपसमिति:** (१) पेट्रोलियम पदार्थ, हवाई इन्धन तथा ग्यासको खुद्रा बिक्री मूल्य निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि निगममा देहाय बमोजिमको एक मूल्य निर्धारण सिफारिस उपसमिति रहनेछ:-

(क) निर्देशक, आपूर्ति तथा वितरण विभाग, नेपाल आयल निगम	-संयोजक
(ख) निर्देशक वा चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट, अर्थ विभाग, नेपाल आयल निगम	-सदस्य
(ग) उप-निर्देशक आपूर्ति तथा वितरण विभाग, नेपाल आयल निगम	-सदस्य
(घ) प्रबन्धक, आपूर्ति तथा वितरण विभाग	-सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको उपसमितिले स्वचालित मूल्य प्रणाली अनुसार लागत मूल्यको विश्लेषण गरी डिपोको थोक तथा खुद्रा बिक्री मूल्य समेतका आधारमा निगमका नायव कार्यकारी निर्देशक (बजार व्यवस्था) मार्फत कार्यकारी निर्देशक समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नेछ।

६. **निगमको अधिकार:** पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको आपूर्ति र वितरण सहज एवं सुलभ बनाउन निगमलाई देहायको अधिकार हुनेछ:-

- (क) मूल्य समायोजन हुने समयमा बिक्रेताले पेट्रोलियम पदार्थको बिक्री वितरण गरेको नपाइएमा त्यस्ता बिक्रेता उपर प्रचलित कानून बमोजिम कारबाही गर्ने,
- (ख) मूल्य समायोजनको समयमा पेट्रोलियम पदार्थ बिक्रीमा सहजता अपनाउने,
- (ग) मूल्य वृद्धि हुने समयमा बिक्री नगरी पेट्रोलियम पदार्थ संचय गरेको पाइएमा त्यस्ता बिक्रेता वा उद्योगलाई तीन महिनासम्म निलम्बन गर्ने,
- (घ) निगमबाट पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य समायोजन हुने समयमा त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थ खरिद तथा बिक्री वितरण नगरी उपभोक्तालाई अभाव सिर्जना हुने कार्य गरेमा त्यस्ता बिक्रेता वा उद्योगलाई तीन महिनासम्म निलम्बन गर्ने,
- (ङ) पेट्रोलियम पदार्थको थोक तथा खुद्रा बिक्री मूल्य कायम गर्दा राखिने खर्च एवं शुल्कका अवयवहरू (Component) समयानुकूल परिवर्तन गर्ने,
- (च) मूल्य सीमा (Price Band) को प्रतिशत र नाफाको अंश समयानुकूल परिवर्तन गर्ने,

- (छ) विशेष परिस्थितिमा विशेष स्थानको पेट्रोलियम पदार्थको बिक्रीमा रोक लगाउने वा नियन्त्रण गर्ने,
- (ज) दायित्व पालना नगर्ने बिक्रेता वा उद्योगलाई निगमको विनियमावली अनुसार कारवाही गर्ने।

७. बिक्रेताको दायित्व: बिक्रेताले देहाय बमोजिमको दायित्व पालना गर्नु पर्नेछ,-

- (क) निगमले निर्धारण गरेको मूल्य एवं समय अनुसार पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री गर्ने,
- (ख) जुन बिक्रेताको नाममा निगमबाट कर बिजक जारी भएको छ, सोही बिक्रेताको बिक्री स्थलमा नै पेट्रोलियम पदार्थ खन्याउनु (Unload) पर्ने,
- (ग) मूल्य समायोजनको समयमा नाफा गर्ने उद्देश्यले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको अधिक संचय गर्ने वा बिक्री नगर्ने कार्य गर्न नहुने,
- (घ) मूल्य समायोजनको समयमा घाटा हुने आशंकाले निगमबाट पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास खरिद नगर्ने वा कम खरिद गर्ने कार्य गर्न नहुने,
- (ङ) सीमावर्ती क्षेत्रको मूल्यको आधारमा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास अपचलन गर्न नहुने।

८. व्याख्या गर्ने अधिकार: यो कार्यविधिको व्याख्या गर्ने र संशोधन गर्ने अधिकार समितिमा रहनेछ।

९. खारेजी र बचाउ: (१) पेट्रोलियम पदार्थको स्वचालित मूल्य प्रणाली कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१ खारेज गरिएको छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कार्यविधि बमोजिम भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।
